

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

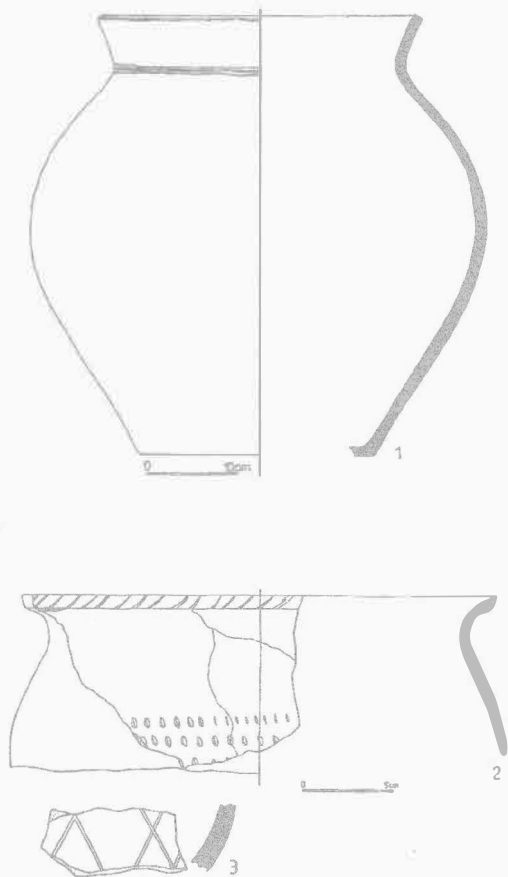
PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Obr. 1. Hrušovany nad Jevišovkou, ul. Novosady. Výběr keramiky z polozemnice germánského sídliště 2. stol. n. l. Keramikauswahl aus dem germanischen Grubenhaus des 2. Jhs. n. Chr.

KOSTELEČ NA HANĚ (okr. Prostějov)

„Kozí brada“. Mladší a pozdní doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci listopadu zahájili manželé Pelíškovi výstavbu svého rodinného domu v poloze Kozí brada na východním okraji Kostelce na Hané. Předstihovým archeologickým výzkumem na ploše určené k zástavbě bylo prozkoumáno i několik objektů z mladší a pozdní doby římské (srov. kap. Eneolit).

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé:

Kostelec na Hané (Bez. Prostějov), „Kozí brada“. Jüngere und spätere Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KOVALOVICE (okr. Brno-venkov)

„Na rovinách“. Starší doba římská. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum sledoval výkopové rýhy v prostoru, který byl v minulosti již jednou zkoumán formou systematického zjišťovacího výzkumu (ZM ČR 1:10000 list 24-41-23, 160 mm od Z s.č., 369 mm od J s.č.). Iniciací dřívějších prací bylo ověření některých významných bodových anomálií, zjištěných během letecké prospekce v trati „Na rovinách“ (Bálek 1990). Následný výzkum zde doložil objekty, které pocházely ze starší doby římské.

Výkopovou rýhou DOK v roce 2000 bylo v trati „Na rovinách“ potvrzeno osídlení ze starší doby římské. Jednalo se o mírně zahloubený sídelní objekt (chatu) se zbytky kúlové konstrukce a s pozůstatky otevřeného ohniště v prohlubni. Zásyp objektu poskytl celkem bohatý náleзовý materiál v podobě zlomků keramických nádob, mazanice a zvířecích kostí. Záchranný výzkum potvrdil a zároveň ověřil příslušnost zkoumaného objektu k osadě z doby římské, jejíž celkový rozsah není zatím zcela znám.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

Bálek, M. 1990: NZ AÚ ČSAV Brno č.j. 593/90.

Kos, P. 2000: Kovalovice 2000, Na rovinách, NZ ÚAPP Brno, č.j. 307/00.

Resumé:

Kovalovice (Bez. Brno-venkov), „Na rovinách“. Ältere Römische Kaiserzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

MIKULOV (okr. Břeclav)

ul. Pod nádražím. Doba římská (?). Nístež železářské pece. Archeologický dohled.

Na plochách průmyslové zóny na západním okraji města, v rovinatém území přiléhajícím ze západní strany k mikulovskému nádraží (obě strany příjezdové komunikace k firmě Frigoprima, ul. Pod nádražím), byly v průběhu příprav pro nové stavební akce prováděny povrchové sběry a dohledy při skrývkách zeminy. Kromě zanedbatelných stop dokládajících občasnou přítomnost lidí v těchto místech v pravěku a středověku byly nalézány miniaturní hrudky železné strusky, rozptýlené na velkých plochách. Jejich existence indikovala v těchto místech výrobu železa, doloženou navíc objevem spodní části nísteže železářské pece s průměrem asi 30 cm (hloubka pouze 8 cm). V tmavé výplni s množstvím černého uhlíkatého prachu, zuhelnatělých větviček a dřevěného uhlí byly identifikovány slitky a kapky strusky a také železná ruda upravená

do „pelet“ v podobě hrudek o velikosti hrachu až fazole. Datující prostředky nebyly nalezeny, pouze odhadem uvažujeme o datování do doby římské.

Ondrej Šedo, Regionální muzeum Mikulov

Resumé:

Mikulov (Bez. Břeclav), Pod nádražím Str. Römische Kaiserzeit (?). Schmelzofen. Rettungsgrabung.

MUŠOV (k. ú. Pasohlávky, okr. Břeclav)
Burgstall (Hradisko). Doba římská. Římský vojenský tábor. Systematický výzkum.

V menším rozsahu pokračoval systematický výzkum římského vojenského objektu na Hradisku u zaniklé obce Mušova. Terénní práce byly zároveň praktickým školením studentů univerzity v Uppsale, Ústavu klasické archeologie FF UK a Semináře pro klasickou archeologii MU.

Na jihovýchodním svahu návrší pokračoval výzkum dšlenského okrsku (srov. Komoróczy 1999, 71d.). Ve čtvercích I/94 čtv 5 a 6 byla prozkoumána odpadní jáma o rozměrech 100 x 120 cm, která obsahovala větší kumulaci zvířecích kostí (obr. 2), drobné zlomky římských militarií (včetně částí železného kroužkového pancíře) a fragmenty terry sigillaty středogalské proveniencce.

Pokračoval též výzkum na temeni Hradiska, zaměřený především na prozkoumání bezprostředního zázemí budov, odkrytých A. Gnirsem v letech 1927-1928 (Gnirs 1976, 80-115). K vyhodnocení kúlových konstrukcí, odkrytých z větší části již v předchozí sezóně ve čtvercích E 16-17, F 14-17 (Komoróczy 2000, 146-147), je třeba dalších odkryvů, terénní zjištění však naznačují značnou různorodost použitých architektonických prvků na celém Hradisku. Ve čtverci G 13 byla též odkryta východní část V. místnosti, náležící ke Gnirsem odkrytému komplexu budov, označovaných jako lázně (balenum) (Tejral 1986, 395d. i s další literaturou). Bylo zdokumentováno zhruba 2 m dlouhé zděné praefurnium, část poměrně špatně zachované maltové podlahy o velikosti 145 x 55 cm a zbytky pilířků hypokausta (obr. 3). U 21 úplně odkrytých pilířků byl stav zachování následující: 2 pilíře se zachovaly do výšky 5 řad, 1 pilíř do výšky 4 řad, 3 pilíře do výšky 3 řad, 9 pilířů do výšky 2 řad a 6 pilířů do výšky 1 řady. V konstrukci podpodlažního topení byly použity pálené cihly, z nichž 21 exemplářů lze přiřadit k typu later pedalis (ca. 30 x 30 cm) a 26 k typu later bessalis (ca. 20 x 20 cm). Ve dvou případech se zjistilo zastoupení typu later sesquipedalis (jehož „normované“ rozměry jsou ca. 45 x 45 cm), v nichž je třeba spatřovat, ač se nenacházely v původní poloze, součásti původní konstrukce suspensury, nesoucí litou podlahu.

Obr. 2. Mušov-Burgstall. Kumulace zvířecích kostí v odpadní jámě.
Tierknochen in einer Abfallgrube.

Obr. 3. Mušov-Burgstall. Zbytky hypokausta v místnosti č. V balnea.
Reste des Hypokaustums im Raum V des Bades.

Prozkoumali jsem též kolký na cihlách, tvorbících pilířky hypokausta v místnosti č. V. Pouze u pěti pilířků nebyla zjištěna žádná kolkovaná cihla. V 16 případech šlo o kolek varianty 2 s vavřínovým listem, v 8 případech o kolek varianty 1 (typologii viz Musil 1993, 93d.). V případě téměř celistvě zachovaných sloupků č. 5 a 15 byly čtyři resp. tři cihly opatřeny kolkem. Ve více případech byla zjištěna kombinace obou variant kolků na jednom sloupku. Zdá se, že tato skutečnost nepotvrzuje Gnirsovu domněnku o tom, že varianta 1 je zastoupena ve starší a varianta 2 v mladší stavební fázi (Musil 1993, 98).

Kromě popsaného stavebního materiálu byla v roce 2000 též významně rozšířena kolekce drobných nálezů, především mincí a vojenských kování.

Balázs Komoróczy, AÚ AV ČR Brno